REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia.
BRAŞOV, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAŢIUNE în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ:
In Viena: M. Dukes Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelika Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREŢUL INSERŢIUNILOR: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seriă 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXIII.

„GAZETA“ iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de *Duminecă 2 fl.* pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
Administraţiunea, Piaţa mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. — Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 89. **Braşov, Sâmbătă 22 Aprilie (5 Maiŭ).** **1900.**

Alianţa şi popórele monarchieĭ.

Vorbind despre călětoria monarchului nostru la Berlin am ḑis, că nu se póte sci încă, ce influinţă va avé noua întrevedere a celor doi împěraţĭ şi strîngerea şi mai tare a legăturilor de alianţă între ei pentru viitórea desvoltare interióră în monarchia austro-ungară. Intr'o privinţă însě urmările acestei întrevederĭ sunt nu numai fórte uşor de ghicit, dér se pot chiar de pe acum cu siguranţă preḑice.

Dela 1879, de când Bismark cu Andrassy au pus basele alianţei de astăḑĭ, popórele monarchiei nóstre au putut sě se convingă gradat despre sarcinele crescênde, ce li-le-a impus acésta alianţă succesiv. Orĭ de câte-orĭ s'au schimbat visite între domnitorii şi miniştri conducĕtorĭ ai ambelor împěrăţii, resultatul practic a fost urcarea cheltuelilor de înarmare. Şi putem ḑice, că tot mersul politicei interióre în cele două state dualiste, a culminat în cestiunea, cum sě se netedéscă calea pentru-ca delegaţiunile, aceste maşine de votare pentru cheltuelile comune, sě funcţioneze şi sě voteze după voinţa şi dorinţa celor ce conduceau şi păzeau interesele alianţei.

Din causă, că tóte celelalte interese vitale ale liberei şi prosperei desvoltărĭ a popórelor şi ale consolidării monarchiei erau supuse acelui interes, acelei „cerinţe superióre“ de-a satisface înainte de tóte angajamentelor luate faţă cu împěrăţia aliată, interese ce se esprimau prin cuvintele „păstrarea posiţiei de putere mare a monarchiei,“ — cele dintâĭ, adecă causa popórelor şi a consolidării monarchiei prin mulţumirea lor, nu numai că au fost negligiate, dér au fost chiar în cea mai mare parte desconsiderate. Dovadă viuă sunt stările neisprăvite de astăḑĭ în Cis şi Translaitania, precum şi faptul, ce se resimte atât de mult în tótă monarchia, că cestiunea cea mare a naţionalităţilor n'a făcut încă până aḑĭ nicĭ un pas înainte spre o bună şi salutară resolvare.

Cercurile diriginióre ale monarchiei nóstre au avut în vedere în prima liniă tot numai problema impusă de alianţă, cum se pótă sě ajungă mai curênd la mijlócele reclamate pentru procurarea şi întregirea înarmărilor şi au sprijinit constant pe aceia, carĭ în împrejurările şi în organisaţia dată puteau sě le voteze aceste mijlóce. Aveau o adevěrată gróză de resolvarea gravaminelor naţionalităţilor nemulţămite şi considerau mişcarea acestora numai ca o piedecă, pe care se sileau în tot chipul a-o delătura.

In Austria au avut o posiţiă mai grea, din causa împrejurărilor de acolo şi a resistenţei puternice a popórelor austriace. In Ungaria terorismul întrodus sub egida absolutismului parlamentar, li-au uşurat lucrarea. Ba elementul dominant, care aicĭ a ocupat tótă puterea în stat, li-au venit în ajutor şi pentru partea de dincolo a monarchiei, punênd de repeţite-orĭ, prin influenţa sa preponderantă în concertul dualist, piedecĭ încercărilor de a împăca popórele austriace. Ér Germania aliată la rêndul ei a sprijinit bărbătesce politica maghiarismului, fără a ţiné sémă de starea tristă, în care a ajuns poporul german din Ungaria, ameninţat în esistenţa sa naţională.

Aşa a rěmas marea problemă a împăciuirei interióre până astăḑĭ neresolvată, ba în parte cu totul părăginită. Şi acum singura veste, ce o primesc popórele monarchiei nóstre în ajunul întrevederii dela Berlin, este, că îndată după reîntórcerea Majestăţii Sale de acolo se vor întruni delegaţiunile pentru a duce în deplinire nouele postulate, ce le ridică tripla alianţă faţă cu popórele celor trei state.

Se vor cere popórelor monarchiei nóstre jertfe nouě pentru întărirea şi înmulţirea armatei şi marinei de rěsboiŭ, şi delegaţiunile le vor vota şi de astă-dată, cum le-au votat până acum.

Ce vor primi aceste popóre în schimb pentru jertfele, ce le-au adus şi le aduc necontenit în interesul monarchiei? Ětă o întrebare la care ar trebui sě se gândéscă serios cei doi puternicĭ domnitorĭ, carĭ îşĭ vor strînge mâna din nou la Berlin. Acésta problemă ar trebui sě li o pună pe inimă consiliarilor lor, căcĭ dela buna ei deslegare atêrnă adevěrata putere şi tăriă a statelor ce le stăpânesc. Orĭ cât de marĭ ar fi interesele păcii şi ferirea popórelor de něcazurile şi periculele unui rěsboiŭ, totuşĭ nu va puté întra în mintea acestor popóre folosul unei păcĭ esterióre, care le aduce peste cap atâtea sarcinĭ grele, fără de a le asigura măcar pacea şi mulţămirea interióră, de care au lipsă pentru a-se puté desvolta liber şi a-le puté suporta cu uşurinţa.

Nu vor puté înţelege aceste popóre nicĭ-odată de ce ar trebui sě-şĭ sacrifice propria lor esistenţă pentru-ca sě apere posiţia de mare putere a monarchiei şi interesele triplei alianţe.

Miniştri unguresci în Viena. Pe cum am anunţat, ministru-preşedinte *Szell* a plecat Marţĭ la Viena. Indată după sosire el a conferit cu contele *Goluchowski*, apoi a visitat pe ministru-preşedinte austriac *Koerber*. A doua ḑi, Miercurĭ, Col. Szell a fost primit în audienţă la monarchul, apoi séra s'a reîntors la Budapesta. Scopul principal al călětoriei la Viena a fost, sě raporteze Majestăţii Sale, înainte de ce ar pleca la Berlin, asupra afacerilor curente şi de a se înţelege cu ministrul Koerber în afacerea deputaţiunilor pentru cvotă. — A mai fost la Viena şi ministru ungurese de culte şi instrucţiune publică Iuliu *Wlassics*, care încă a fost primit într'o audienţă mai lungă la curte. — In urmă a mai bătut calea Vienei şi ministru de comerciŭ Al. *Hegedüs*, care a conferit cu ministru austriac *de Wittek* asupra afacerilor, ce ţin de resortul sěu.

Convocarea delegaţiunilor. Fóia oficială publică trei autografe adresate câte unul ministrului comun de esterne contele Goluchowski, ministrului preşedinte austriac Koerber şi ministrului preşedinte ungar Szell, prin care delegaţiunile sunt convocate la Budapesta pe ḑiua de 12 Maiŭ. In urma acésta se va face într'una din şedinţele dietei ungare alegerea membrilor în delegaţiune.

Budgetul comun, ce va fi înaintat delegaţiunilor deja în prima şedinţă după deschidere, se mişcă între marginele progresiunei obicĭnuite şi cu *7—8 milióne corone* va fi mai mare, ca cel din anul trecut. Oficiul de rěsboiŭ pretinde o nouă corabiă de rěsboiŭ, pentru-care prima rată a şi luat'o deja în budget. Ministerial de rěsboiŭ nu va cere însě credit pentru procurarea de tunurĭ nouě, fiind-că studiile referitóre la acelea, nu s'au încheiat încă.

Sinodul archidiecesan din Sibiiu.

Sibiiu, 3 Maiŭ n.

Ca completare a raporturilor de mai înainte mai comunic, că în şedinţa de Marţĭ, d-l Dr. *D. P. Barcianu* făcŭ o propunere în sensul, ca „Sinodul sě ia měsurĭ pentru compunerea unei pragmatice de serviţiu, care sě reguleze recrutarea, instituirea, avansarea şi întêmplătórele alte raporturĭ ale funcţionarilor bisericei“.

In şedinţa de Mercurĭ, la raportul comisiunei scolare, al cărei referent a fost deputatul V. Oniţiu, s'a dat îndrumare Consistoriului a studia causa cursului al patru-lea la pedagogiă — La punctul *cântărilor* comisiunea făcŭ propunerea, ca Consistoriul sě fiă îndrumat a destina dintre stipendiile, ce le are la dispositiă, un stipendiu de 500 fl. pentru un tîněr cu aptitudinĭ potrivite, care sě facă studii speciale de musică generală şi apoi studii speciale de cântărĭ bisericescĭ ortodoxe în ţěrile ortodoxe. A făcut şi propunerea, ca la conferirea stipendiilor pentru filosofiă, Ven. Consistoriu sě-şĭ tragă informaţiunĭ prealabile din cas în cas dela directorii şcólelor nóstre medii şi sup. din Braşov şi Brad, avênd sě stabiléscă la escrierea concurselor studiile de specialitate ale stipendiştilor respectivĭ în conformitate cu trebuinţele reale ale numitelor institute de învěţămênt.

Ambele propunerĭ au fost primite.

La propunerea Consistoriului, cestiunea schimbării statutelor fondului de pensiunĭ se amână până după esecutarea art. de lege XIV din 1898, deórece după îmbunětăţirea sorţii parochilor se pot urca, eventual, taxele de contribuire; afară de aceea în viitor clasa parochiilor va trebui sě se statoréscă după cualificaţiunea respectivului paroch.

In cestiunea raportului despre *arondarea protopopiatelor* din archidiecesă, comisiunea făcŭ mai multe propunerĭ cu tendinţa de-a reduce numěrul protopopiatelor, desfiinţând pe unele (Avrig şi Dobra) şi contopind pe altele (Cetatea de pétră şi Solnoc etc.) Deputatul Ioan cav. de *Puşcariu* propune sě se susţină statul *quo ante*. *Metropolitul* accentuéză, că Consistoriul nu află consult a reduce protopopiatele prea tare, căcĭ prin asta sufere administraţia bisericéscă, ér prin întregirea dotaţiunei se îndreptéză starea materială a parochilor din centrele actuale protopopescĭ. Vas. *Dămian* vorbesce contra reducerei. Prin reducere se înmulţesc lucrurile unui protopop şi, pe ângă slaba dotaţiune de acum, nu va fi în stare a satisface. Doresce înmulţirea protopresbiteratelor şi în special înfiinţarea unui protopresbiterat cu centrul în Hunedóra. Dep. A. Nicóră se alătură la acéstă propunere.

Raportorul Dr. Eusebiu *Roşca* susţine arondarea nouă. Dep. I. Preda cere sě se amâne afacerea. Dep. Part. *Cosma* ḑice, că amânarea n'ar fi în interesul bisericii şi cere acceptarea în general a arondărei, căcĭ nu-i vorba de 2—3 protopopiate, ci de 21, carĭ se arondéză în mod radical.

Mai vorbesc Rom. Furdui, Dr. A. Muntean, Dr. Roşca şi apoi diferitele propunerĭ se pun la vot. Propunerea deputatului Cav. Puşcariu a căḑut, a lui I. Preda asemenea a căḑut.

Fiind timpul înaintat şedinţa s'a amânat pe aḑĭ, Joi, despre care raportul va urma.

Sinodul eparchial aradan.

Arad, 20 Aprilie v.

Şedinţa a treia s'a ţinut în 1 Maiŭ a. m. La ordinea ḑilei a fost reportul comisiunei verificătóre. Discusiune mai vie s'a încins la pertractarea protestului de deputaţĭ mirenĭ în cercul Tinca, unde au primit mandat d-nii: George Roxin sen. şi George Roxin jun. sub cuvênt, că cel din urmă ar fi încă student, şi că s'ar fi făcut presiune. După-ce însě s'a dovedit, că d-l G. Roxin jun. e proprietar de pămênt şi întrunesce tóte condiţiunile prescrise de statutul organic şi regulamentul pentru alegerile de deputaţĭ sinodalĭ, — Sinodul a declarat pe ambii de verificaţĭ, věḑêndu-se adecă, că protestul nu are nicĭ o basă.

La verificarea deputaţilor mirenĭ din cercul B.-Comloşului, atacată prin protest, în care s'au ridicat învinuirĭ în contra parochului din Igriş, că ar fi presionat asupra alegěrorilor, ḑicêndu-le, că décă nu vor alege de deputaţĭ pe d-niĭ Dr. Nestor Opreanu şi A. Petrovicĭ, nu vor căpěta dela consistoriu un împrumut de 2000 fl., deputatul Rotariu a făcut propunerea în înţelesul regulamentului, ca sě se dispună cercetare; dér majoritatea Sinodului *în contra regulamentului şi a usului* de până acuma, ca mai înainte de cercetare sě nu verifice mandatele deputaţilor, a verificat pe ambii deputaţĭ.

La verificarea deputaţilor mirenĭ din cercul Lipovii Dr. I. Suciu şi A. Micu, s'a ivit un cas, care destăinuesce cum îşĭ schimbă ómenii părerile după timp. Referentul comisiunei a arătat adecă, că fiind un membru din comisiă d-l V. Paguba rudeniă de-aprópe cu d-l I. Suciu, s'a retras din comisiă, şi comisia s'a întregit ea însa-şĭ pe sine prin un alt membru sinodal. Referând despre acésta comisiunea, d-l N. *Oncu* arătând, că comisiunea şĭ-a pestrecut competenţa, propune a-se lua acest obiect dela ordinea ḑilei, şi sinodul pentru acest cas sě alégă încă un membru în comisia verificătóre, tocmai cum s'a proces în un asemenea cas anul trecut.

La acésta d-l V. *Mangra*, care în anul trecut în un cas analog a fost de-o părere cu d-l Oncu, de astă-dată face contra-propunere, şi cere, ca Sinodul sě între în merit, şi sě verifice deputaţii mirenĭ aleşĭ în cercul Lipovei.

După dênsul a vorbit d-l *Rotariu* şi a arătat, că după dispoşiţiile regulamentului afacerilor interne sinodale în anul trecut au greşit cei ce au susţinut părerea cuprinsă în propunerea d-lui Oncu; fiind-că retrăgêndu-se un membru din comisiune, rămâne maioritatea, care e în drept sĕ facă propunerI.

Primindu-se ideile espuse de d-l Rotariu, s'a cetit protestul, şi s'a trecut în meritul verificării. In protest se arată, că un fisc consistorial a umblat pe la sate, provocând pe alegĕtorI sĕ voteze pentru dênsul, deóre-ce acésta e dorinţa Episcopului; apoi că prot. G. Serb din Belinţ a umblat în fiă-care comună érăşI presionând alegerea, sub cuvênt, că acésta e dorinţa Episcopului; că alegĕtorilor din Checheş şi Secaş li-s'au spus din partea unui domn dela consistoriu, că décă nu vor vota pentru d-nii Dr. Suciu şi A. Micu, nu vor mai căpĕta pămênt în arêndă, şi altele.

După cetirea protestului comisiunea cu tóte acestea face propunerea pentru verificare; ér d-l *Rotariu* în înţelesul regulamentului, în vederea, că prin acest protest se ridică 9 grave învinuirI asupra unor funcţionarI bisericescI, propune a-se dispune cercetare rigurósă, ér până atuncI verificarea deputaţilor aleşI sĕ se ţină în suspens. Majoritatea Sinodului însĕ a declarat pe deputaţii aleşI de verificaţI.

Şedinţa a patra s'a ţinut în 1 Maiŭ la órele 4 p. m. La ordinea ḑilei referada comisiei *organisătóre*, care prin raportorul *Rotariu* referézâ asupra consistoriului plenar din Arad, care în general sĕ ia la cunoscinţă.

Se decide apoi, ca protocolul despre Sinodul electoral din a. tr. sĕ se tipărescă. — Sinodul cu respect păstréză în plăcută amintire despărţirea de I. P. S. D. Archiepiscop şi Metropolit Ioan *Meţianu*.

Sinodul îşI esprimă apoi neclătita alipire şi aduce omagiile cele mai respectuóse Majestăţii Sale Impĕratului şi Regelui, care cu cea mai curată intenţiă a sancţionat legea despre întregirea dotaţiei preoţescI.

Se stabilesce ca în fiă-care senat cu referentul împreună sĕ fiă 12 asesorI, şi sĕ se compună un regulament al afacerilor interne.

Consistorul este îndrumat a aplica cele mai severe mijlóce faţă de organele protopresbiterale din Arad şi *Şiria (?)*, carI anul trecut n'au ţinut sinóde protopopescI.

O viuă discuţiă a provocat **renunţarea** *d-lui V. Babeş la mandat*. Dr. Oncu şi ceilalţI adicţI ai clicei, simuléză părere de rĕu, că se retrage veteranul nostru din Sinodul aradan; dér se vede, că d-l Babeş scârbit de modul josnic cum s'au purtat aceştI ómenI faţă de d-sa şi faţă de alţI fruntaşI ai noştri în sesiunea trecută a Sinodului — nu mai doresce sĕ dea faţă cu dênşii.

*

Rehabilitarea lui Mangra. „Egyetertes“, ce ni-a sosit aḑI, publică sub titlul acesta o scire telegrafică, ce a primit'o MiercurI dela Arad privitor la împărtăşirea, ce a făcut'o episcopul Goldiş Sinodului, că i-a succes a rehabilita pe protosincelul Mangra, ca profesor seminarial. Până a primi dela raportorul nostru detaliurI, remarcăm aicI, că după scirea amintită episcopul a declarat, că în afacerea lui Vasilie Mangra, care înainte cu 7 anI a fost suspendat dela postul de profesor seminarial, a făcut paşI — conform autorisaţiei Sinodului din anul trecut — la ministrul de culte şi instrucţiune publică, şi încă cu succes. Afacerea s'a finalisat în sensul acesta şi sosirea decisiunei nu întârḑieză decât din cause technice. Membrul Sinodului Paul Rotariu a combătut aspru procederea episcopului, deóre-ce, ḑise, e ne demn din partea episcopului a-se tocmi cu guvernul.

Congresul studenţesc din Paris şi Ungurii. In Ausgust a. c. se va ţiné în Paris *congresul internaţional studenţesc*. Studenţii ungurI fac marI pregătirI pentru a-se representa acolo cât maI *ungaresce*. Asupra planului lor de luptă în congresul internaţional din Paris, studenţii ungurI au discutat mult în congresul lor ţinut ḑilele trecute în Dobriţin. AicI şi-au împărţit şi rolurile. Ca delegaţI ai tinerimei academice maghiare vor participa la congresul internaţional 9 studenţI din Budapesta, 3 din Clusiŭ, 2 din Dobriţin şi 11 dela alte academii ungurescI. In ultima şedinţă a cioroborului lor din Dobriţin, s'a făcut din greu politică. „Patriotul“ şi „neaoşul“ Maghiar Wolfner, dând sémă despre cele ce s'au petrecut în congresul internaţional dela Turin, ḑise, că politica Românilor în Turin a fost, ca pe studentul Lucian Boloaş sĕ-l presente ca o jertfă a barbarismului maghiar. Adversarii Românilor la Turin n'a fost deputaţia maghiară, ci „tradiţiile istorice“, ce se legau de legenda maghiaro-italiană şi carI câştigau pentru MaghiarI simpatiile. La asta, ḑice „patriotul“ Wolfner, Ungurii nu pot conta în Paris, unde interesele maghiare pot fi apĕrate numai de o puternică delegaţiă maghiară. — Se vede dér de aicI, că studenţii maghiarI se portă cu gândul de a desfăşura la Paris o luptă pe faţă contra Românilor, luptă, cu care se laudă de pe acum. Intrebarea e numai, décă nu li-se va da peste degete?

Maghiarisare de nume în Germania!

Mare sensaţiune şi indignare a produs între Germanii naţionaliştI radicalI şi şi la Saşii noştri din Ardeal scirea adusă de „Reichsanzeiger“ fóia oficială a guvernelor germane, că *colonelului regesc prusian Emil Ziegler* i-s'a conferit calitatea de nobil prusian, schimbându-i-se numele „corĕspundĕtor statului nobilitar *unguresc*“ în „*Czigler*“.

„Ost. d. Rundschau“, organul din Viena al lui Wolf, scrie cu privire la acésta:

„In timpul nostru, al luptelor celor mai amărite de naţionalitate, în ḑilele maghiarisării celei mai brutale, un colonel regesc prusian cu numele străvechiŭ german Ziegler se nobiliteză, pentru ca în viitor sĕ-l chieme „*von Czigler*“, fiind-că póte un strămoş al acestui Ziegler a trăit odată în Ungaria!... Acéstă maghiarisare a u ii oficer prusian este totuşI un *pendant* prea trist la Maghiarii jidovI de 50 cr. în ţéra Hunilor.

„Acest cas este atât de tipic pentru lipsa de pricepere, ce o au cercurile conducĕtóre din Germania încă şi aḑI faţă cu luptele de naţionalitate! N'am voi sĕ cetim erupţiunile furióse hunice, ce ar fi rĕsunat în Juda-Pesta în casul invers, décă adecă un colonel de honveḑI Czigler ar fi fost primit în lista nobililor, dându-i-se numele „von Zigler“ — acésta ar fi trădare de patriă pentru toţI Hunii jidovescI dintre Comorn şi Siget“...

Numita fóiă îşI esprimă în chipul acesta cu cuvintele cele mai aspre indignarea asupra acestui „Czigler“ prusienesc, în speranţa, că nu se vor mai repeţi astfel de absurdităţI. Apoi laudă pe acei funcţionarI prusianI, carI ca presidentul guvernial din Bromberg, nu cruţă pe renegaţI. Acesta adecă a pedepsit pe un neguţător Sohulz, care din interes faţă de muşterii sĕi polonI, şi-a schimbat numele sĕu pe firmă, scriindu-l polecesce „Szulc“, condamnându-l la o amendă de 150 mărcI pentra neiertata schimbare de nume.

„Heil!“ Bravo lui, esclamă „Ost. d. Rund.“ Aşa trebue sĕ li-se facă tuturor renegaţilor! In fine ḑice:

„Décă preşedintele băncii imperiale adună banI pentru Indienii bântuiţI de fómete, îl sprijinesc „energic“ ştreberii din jurul lui Richthofen şi Bülow. Décă împĕratul german plécă la Regatta englesă, cei cu „bună conduită“ alérgă iubilând după el; dér, décă se cer dela „Schulverein“-ul german pentru sprijinirea germanismului din streinătate numai câţi-va fenicI, atuncI sunt injuraţI cei-ce vin „*cu cerşitoria asta importună pentru o causă cu totul superfluă*“ — aşa s'a putut ceti din cuvênt în cuvênt într'un organ bine-vĕḑut în cercurile nobilitare!“

Acéstă erupţiune de indignare a fóiei radicale naţionale din Viena, ilustréză îndestul cât-va destul de nimerit slăbiciunea, ce o au încă în cercurile conducĕtóre şi aristocraţie prusiane pentru d'alde v. Czigler.

Cronica externă.

Flota germană. Comisiunea budgetară din parlamentul german a terminat discuţiunea proiectului de lege în privinţa flotei, votând o propunere transacţională a centrului, care tinde la suprimarea a cincI cruçişetóre marI şi a altor cincI micI, cerute de guvern pentru a mări flota, care face serviciŭ în apele străine, şi la suprimarea unui crucişetor mare şi a două micI din năile cerute pentru crescerea materialului de reservă.

După acest proiect al centrului, flota de rĕsboiŭ s'ar compune din două vase, purtând pavilióne de amiral, şi din patru escadre, cuprindênd fiă-care opt cuirasate de escadră, opt cruçişetóre marI şi 24 cruçişetóre micI. Flota, care face serviciŭ în apele străine, ar avé trei cruçişetóre marI şi ḑece micI. Materialul de reservă ar cuprinde patru cuirasate de escadră, trei cruçişetóre marI şi patru micI. Sumele necesare pentru a acoperi cheltuelile de construcţiune, vor fi fixate în fiă-care an prin budget. Décă totalul cheltuelilor permanante împreună cu anuităţile administraţiunei marinei depăşeso într'un an budgetar suma de *117,525,494* mărcI, deficitul va fi acoperit prin o mărire a dreptului timbrului asupra valorilor şi biletelor de loteriă, prin crearea impositului pe mine şi vinurile germane, şi prin alte imposite asupra licherurilor, ţigărilor şi ţigaretelor importate. Décă aceste veniturI n'ar fi îndestulătóre, se va recurge la nouĕ imposite, carI însĕ sĕ nu apese asupra obiectelor de consumaţiă de prima necesitate.

Propunerea centrului a fost adoptată cu 20 voturI contra 8, în ceea ce privesce numĕrul năilor şi fixarea anuală a cheltuelilor.

Cestiunea macedonénă. Din *Roma* se telegrafézâ, că principele *Ferdinand* al Bulgariei a atins şi *cestiunea macedonénă* cu prilejul visitei sale în Neapol. Curtea italiană însĕ nicI n'a voit sĕ audă de aşa ceva şi a dat principelui sĕ înţelégă, că Italia nu va tolera, ca în Peninsula balcanică sĕ fiă turburate raporturile actuale.

Crisă ministerială în Belgia. O telegramă din *Bruxella* aduce scirea, că întreg cabinetul îşI va da dimisia, décă camera va primi proiectul comisiunei de rĕsboiŭ privitóre la reducerea timpului de serviciŭ. Se pare însĕ, că camera va primi proiectul comisiunei. In casul acesta regele va numi un ministeriu de funcţionarI, care în primul rênd va disolva camera.

SCIRILE ḐILEI.

— 21 Aprilie v.

Monarchul nostru a plecat erI cu trenul de séra în cĕlĕtoria sa spre Berlin. La Odera-Frankfurt fù întêmpinat de ambasadorul austro-ungar Szögyeny-Marich şi de ataşatul militar Stürgkh, carI au însoţit pe Majestatea Sa până la castelul din Potsdam.

Nouă lege. Ministru unguresc de justiţiă a pregătit un nou proiect de lege, ce va servi ca amplificare a legii pentru judicatura Curiei în afacerI electorale. Noua lege va dispune, ca sub puterea paragrafului despre jurământul fals, sĕ fiă pusă şi partea, care fasionéză despre faptele sale, dér ale cărei fasiunI cu jurământ sunt atacate prin vre-o plângere sĕu protest.

Inspecţiunea porturilor române. Ministrul lucrărilor publice, d-l I. C. *Grădişteanu*, a inspectat VinerI şi Sâmbătă porturile Bechet şi Corabia. De aicI a plecat la Turnu-Măgurele şi la Zimnicea. Ministrul, după inspecţiunea porturilor şi cheurilor, a visitat şi oraşele respective, diferitele localurI administrative etc. Dela Zimnicea vaporul ministerial a plecat la Giurgiu, unde a sosit Dumineca. După inspectarea portului, ministrul cu suita sa a plecat la Olteniţa, de-aci la Călăraşi, apoi la Ostrov. LunI ministrul a visitat aceste două porturI din urmă, ér după amiaḑI porturile dela Cernavoda, Hârşova şi Gura-Ialomiţei. MarţI diminéţa a visitat portul Măcin. Séra la 9 óre a plecat la Brăila. AicI ca şi în tóte porturile ministrul a fost primit de autorităţI, notabilităţI şi de poporaţiune cu cele mai căldurose manifestărI de simpatiă. In Brăila comerciantii au oferit în onórea d-lui I. C. Grădişteanu un banchet. Dela Brăila ministrul lucrărilor publice s'a dus la Galaţi.

Mórtea pictorului Munkacsy. Alaltăerl a rĕposat în sanatoriul Endinich din Bonn, vestitul pictor Mihail *Munkacsy*, la vîrsta de 56 anI. Munkacsy suferia de alienaţiă mentală, bólă ce l'a torturat de mai mulţI anI. De nascere era ovreu şi tatăl lui se numia *Lieb* Leo Max. Fiul acestuia şi-a maghiarisat numele în *Munkacsy*, când păşi pe cariera de pictor, ér mai târḑiu pentru talentele lui de pictor ovreul Lieb a căpĕtat nobilitatea maghiară. Din creaţiunile sale mai amintim: „Milton“, „Christos înaintea lui Pilat“, „Chrisos pe Calvaria“, „Mórtea lui Mozart“, „Ecce Homo“ — Cadavrul lui Munkacsy va fi transportat la Budapesta, unde se va face înmormêntarea. Tótă pressa maghiară condoléză la mórtea lui.

Falsificatorii din Turda. După cum se scrie din Clusiŭ, în afacerea falsificărilor de bancnote din Turda ies la ivélă lucrurI tot mai sensaţionale, mai ales privitor la persónele direct interesate în falsificare şi la persónele din *societatea mai înaltă*. Numele acestora se ţine de-ocamdată secret şi cercetarea contra lor se face cu cea mai mare precauţiune. In decursul investigaţiei de alaltăerI, făcută cu falsificatorul Bela *Csongvay*, proprietar de pământ, s'a aruncat o mare bănuială de complicitate la o crimă şi mai gravă. In urma acésta a fost arestat un servitor, care e bănuit, că a sĕvîrşit omorul asupra unui arêndaş al lui Csongvay. Cercetarea o conduce procuratura din Turda, şi *Fenyvessy*, care este arestat, a făcut mărturisirI afirmative. A mai fost arestat un tînĕr cu numele *Placsintar*, care este rudă de aprópe cu Nagy Maria, care zace deja în închisóre.

Grindină şi ruptură de norI. Abia s'a ivit dorita primăvară şi în unele părţI ale Ungariei au şi început sĕ bântue furtunI împreunate cu grindină şi rupturI de norI. Aşa vestesc, cel puţin, foile din Budapesta. MercurI a căḑut în Budapesta şi împrejurime grindină, printre care erau şi fire de mărimea ouelor de porumb, carI fără milă au nimicit mugurii şi bobocii arborilor. Furtuna a durat o jumĕtate de oră, lăsând în urma ei o temperatură rece. In ḑilele de mai înainte, MarţI şi LunI, de-asemenea s'au descărcat furtunI asupra comunelor din jurul Budapestei, nimicind aprópe cu desĕvîrşire pomii. In unele comune grindina a fost grozav de mare, aşa, că acoperi pământul în straturI gróse de cincI policarI şi abia a doua ḑi s'a topit. Pagubele în pomI sunt forte marI.

Vapor cufundat. Din *Fiume* se anunţă, că vaporul austriac „*Kerka*“ s'a ciocnit alaltăerI nóptea cu vaporaşul italian „*Quadagunolo*“ pe care l'a cufundat. Personalul însĕ a putut fi mântuit.

Terenurile petrolifere în România. Vestitul inginer de mine din Germania d. Zorgen, a fost trimis în România pentru a face un memoriŭ în urma studiilor, ce va fi făcut asupra terenurilor petrolifere. Dênsul a visitat diferitele puncte din ţéră, unde se află petroleu, precum valea Prahovei, Dâmboviţei, Caşinului etc. etc.

In acéstă escursiune geologică a fost intovărăşit de mai mulţI ingenerI de mine din România, precum şi de d. Alimănişteanu, şeful serviciului minelor dela ministeriul domeniilor. Ca conclusiune, d. Zorgen s'a pronunţat, că România posede după apreciările sale terenurI forte bogate, carI după d-sa se ridică la valórea de 15 miliarde. D-sa a mai declarat, că România până aḑI este a 3-a ţéră petroliferă din punctul de vedere al abundanţei terenurilor.

Hramul bisericei Sf. George din Iaşi. Dumineca la catedrala Metropolitană din Iaşi, se va serba hramul bisericei catedrale Sf. George. Acest hram, avênd o deosebită importanţă, şi sărbătorindu-se şi

patronul Moldovei şi al armatei, administraţiunea civilă şi militară din Iaşĭ au luat mĕsurĭ pentru a se face parada cuvenită.

Serviciul religios va fi sĕvêrşit în acea ḑi la Metropolia de Metropolitul Moldovei, înconjurat de Episcopii Huşului şi Dunărei de jos şi de archereii din Moldova. Trupe din garnisóna Iaşului vor fi înşirate în timpul serviciului pe strade şi în curtea Metropoliei. Autorităţile vor asista la serviciŭ.

Numirĭ. Preşedintele tablei reg. din Cluşiŭ a numit pe ascultătorii de drept absolvenţĭ Ioan *Titienĭ* şi Daniel *Jarda* practicanţĭ de drept cu plată în circumscripţiunea tablei reg. din Cluşiŭ.

Predicĭ. Poimâne (Dumineca în 23 Aprilie v., St. George) va predica în biserica Sf. Nicolae din Scheiŭ părintele Dr. Vasilie *Saftu*.

Légănul din Reichstadt. Ḑilele trecute a sosit în Paris unul din cele mai interesate obiecte ale esposiţiei. A fost trimis din Viena unde fŭ păstrat mult timp şi este légănul fiului lui Napoleon I. Légănul a fost pus în pavilionul „Paris“, unde se află esposiţia relicuirilor istorice.

Têrg. La tîrgul de vite din *Sibiiu* au fost duse multe vite şi au fost mulţĭ cumpĕrătorĭ, dobândindu-se tot preţurĭ marĭ. După cum scrie „S. D. Tgebl.“, s'au vêndut vite cornute 3259 capete (cu 233 mai multe ca în anul trecut), cai 746 (cu 60 mai mult) oi 9833 (cu 4150 mai mult), porcĭ 411 (cu 151 mai mult ca în luna Maiŭ anul trecut). Têrgul de mărfurĭ e binişor cercetat, dér vêndare puţină. — Têrgul în *Deva* se va ţiné în 13 Maiŭ n. c.

Jertfa sportului. In clubul de scrimă din Praga advocatul *Pinkas*, deputat în camera provincială boemă, şi inginerul *Vanderbilt* au făcut alaltăerĭ esercitii c'un pumnale de scrimă. In decursul luptei vîrful pumnalului lui Pinkas s'a rupt şi pumnalul a intrat cu mare forţă în grumaḑii lui Vanderbilt, făcêndu-i acestuia o rană grea, din care causă va trebui sĕ fiă operat.

Din Bihor.

— Aprilie, 1900.

La Sinodul întrunit în anul curent în Arad se va trata şi de-o causă, care pe noi Bihorenii gr. or. ne interesézā mai deaprópe; — înţeleg îndeplinirea postului de *vicariu episcopesc şi preşedinte al consistoriului din Oradea-mare.*

Despre deplinirea acestui post s'au publicat multe combinaţiunĭ în foile strĕine, ceea-ce era bine sĕ lipséscă, fiind-că nu se potrivesce cu autonomia bisericei nóstre, ca cestiunĭ bisericescĭ-scolare, şi peste tot lucrurĭ, carĭ se ţin numai de noi, sĕ se tracteze în foi strĕine, aprópe de regulă eronat şi tendenţios.

Eu sulevez acéstă cestiune, pentru-că este o cestiune dela a cărei nimerită deslegare atêrnă mult înaintarea bisericei şi poporului din comitatul nostru.

Poporul din acest comitat întêmpină marĭ greutăţĭ; scólele sunt ameninţate; în popor a scăḑut simţul religios, şi în unele comune s'a ivit şi secta aşa numiţilor pocăiţĭ.

Mai sunt şi alte multe rele şi greutăţĭ, carĭ le întêmpină poporul; şi Consistoriul din Oradea-mare are chiar astăḑĭ o grea chemare, ca sĕ pótă împlini tóte trebuinţele.

Acestea le sciu fórte bine deputaţii bihorenĭ aflătorĭ în Sinodul eparchial, şi poporul şi preoţimea aştéptă dela dênşii, ca sĕ-şĭ facă datorinţa, urmând pe aceeaşĭ cale, cum au urmat în trecut.

Precum se scie, la deplinirea postului de vicariu al Orăḑii-marĭ, la tóte alegerile trecute Sinodul a respectat dorinţa Bihorenilor, şi totdéuna a ales după dorinţa acestora. Aşa s'a proces la alegerea vicariului Andreiŭ Popp, a vicariului Beleş, precum şi când s'a ales de vicariu P. S. D. episcop actual Iosif Goldiş.

Noi cei din Bihor ne cunóscem mai bine năcasurile nóstre, şi aşa o nimerită alegere putem aştepta, décă şi de astă-dată se vor considera dorinţele îndreptăţite ale Bihorenilor.

Bihoreanul.

Rĕsboiul din Africa sudică.

Aşa se vede, că mareşalul *Roberts* va avé încă de aicĭ înainte de lucru cu Burii în Oranje. Scim, că după retragerea lor dela Dewetsdorp şi din jur de Bloemfontein, Burii s'au oprit la Tabanechu şi au ocupat şirul de coline, ce se întind spre nord-ost de oraş. Tóte silinţele Englesilor de a-i isgoni pe Burĭ, au fost zadarnice, nicĭ cavaleria englesă n'a putut sĕ împresure posiţia de luptă a inimicului. Ba ce-i mai mult, Sâmbătă şi Dumineca au atacat înşişĭ Burii pe Englesĭ, carĭ erau în credinţa, că Burii vor fugi de-a ruptul capului. Roberts rechemase chiar pe generalul *Polecarew* dela Tabanechu, dér acum îl retrimite érăşĭ, ba a pus în mişcare chiar şi pe generalul *Maxvell* din front.

Intr'o telegramă cu data de 1 Maiŭ lord Roberts anunţă, că Burii s'au retras ceva mai departe de Tabanechu, însĕ din raportul lui apare, că generalii n'o pot scóte la liman cu Burii. Étă ce ḑice el:

„Generalul *Hamilton* a plecat Lunĭ din Tabanechu spre nord. Lângă Houtnek îi stă în cale o puternică trupă de Burĭ sub comanda lui *Botha*, care în cursul ḑilei a primit ajutóre. Nóptea i-am trimis în ajutor pe generalul French. Aḑĭ a trebuit sĕ-i trimit lui Hamilton alte ajutóre. Hamilton a pierdut ierĭ 36 de ómenĭ“.

*

La frontiera apusénă a statului Oranje încă sunt în pregătire evenimente însemnate. Burii au ocupat érăşĭ la Warrenton vechile lor posiţiunĭ şi de-odată cu acésta au pus mâna pe cheia trecerii peste rîul Vaal, ameninţând Kimberley. In urma acésta lord *Methuen* a fost trimis din Boshof la Kimberley.

*

Mare îngrijire îi causézā lui Roberts faptul, că după un raport al lui „Times“, s'a descoperit în Bloemfontein o societate antienglesă, care are fórte mulţĭ membri şi carĭ au stat în legătură cu Burii, dând acestora arme şi informaţiunĭ asupra mişcărilor englese.

*

O scire interesantă i-se comunică gazetei „Pal Mall“ din Londra. Scirea e datată din Mafeking şi se ḑice în ea, că Burii se ocupă cu planul de a arunca în aer linia ferată spre sud dela Mafeking.

Prospect

pentru înfiinţarea unui institut de credit şi economii în Şomcuta-mare, sub numele „Chiorana“.

1) Scopul societăţii este a desvolta spiritul de economisare şi a procura locuitorilor de tóte clasele, cu preferinţă poporului ţĕran agricol, creditele trebuinciose.

2) Societatea se înfiinţézā pe durata de 90 anĭ, cu un capital de 100.000 cor., care se împarte în 1000 de acţiunĭ de câte 100 coróne.

3) Subscrierea acţiunilor sé încheie cu ḑiua de st. n. *1-a Iulie 1900.*

4) La subscrierea acţiunilor sunt a se depune 10% din valórea nominală a acţiunei, adecă după fie care acţiune câte 10 coróne; la 30 de ḑile după adunarea generală constituantă 10%, — şi la 60 de ḑile după adunarea generală constituantă 10%; restul capitalului de acţiunĭ se va solvi în urmarea provocărilor direcţiunei, însĕ provocarea nu póte urma în rate mai marĭ de 10% şi în periode mai scurte de două lunĭ de ḑile.

5) La subscriere după fiecare acţiune este a se solvi 2 coróne, ca contribuire la spesele de înfiinţare.

6) Membrii fundatorĭ îşĭ susţin dreptul de a alege prima direcţiune pe cei 3 anĭ de întâiŭ (§. 183. legea comercială).

7) In cas când s'ar subscrie mai mult de 1000 acţiunĭ, reducţiunea se va efeptui aşa, că dela fie-care acţionar, care a subscris mai multe acţiunĭ, se va detrage câte una acţiune şi acésta procedură în cas de lipsă se va repeta, până când va fi redus numĕrul acţiunilor la 1000, în cas, décă ar trebui detrase mai puţine acţiunĭ, decât face numĕrul acţionarilor, atuncĭ va decide sórtea. — *Adunarea constituantă însĕ póte decide şi ridicarea capitalului social până la suma subscrisă.*

Dat în *Şomcuta-mare* la 16 April. 1900.

G. Pop, proprietar în Basescĭ. *D. Suciu*, director la banca „Selegiana“ în Zsibó. *Ioan Serb*, protop. *Augustin Dragoşiu* proprietar. *Vasiliu Mureşian*, preot şi proprietar. *Ioan Coza*, preot şi proprietar. *Vas. Dragoşanu*, adv. *Elie Pop*, învĕţ. pens. prop. *Ioan Nistor*, adm. off. protop. din tract Mireşului. *Nicolau Nyilvan*, adv. şi proprietar. *Dr. L. Gyurkó*, adv. şi profesor. *Gavril Dragoş*, not. cerc. şi proprietar. *A. Cosma*, director la banca „Silvania“ Şimleu. *Teodor Blaga* înv. şi proprietar.

ULTIME SCIRI.

Viena, 3 Maiŭ. Majestatea Sa plécă aḑĭ la 6 óre d. a. la Berlin cu tren special. Mâne la 10 óre a. m. va sosi în capitala germană. Monarchul este însoţit de adjutantul-şef contele *Paar*, de contele *Goluchowsky*, de şeful statului major br. *Beck* şi de medicul curţii Dr. *Kerzl*.

Berlin, 3 Maiŭ. Statua fostului împĕrat german şi rege ungar Sigismund se va inaugura Dumineca în 6 l. c. în presenţa Majestăţii Sale Francisc Iosif.

Acumulaţia pe strade e mare. Poliţia abia póte face ordine. Portalul de onóre e deja gata.

Berlin, 4 Maiŭ. Impĕratul Francisc Iosif a sosit aḑĭ diminéţă. Primirea, ce i-s'a făcut a fost strălucită şi entusiastă.

Praga, 4 Maiŭ. In clubul Cehilor tinerĭ, Dr. Herold a ţinut o vorbire declarând, că Cehii vor face oposiţia cea mai esacerbată contra guvernului.

Giurgiu, 3 Maiŭ. Ţĕranii din jur de Rusciuc s'au revoltat din causa legii pentru dijmă. Intre ei şi gendarmĭ s'au dat lupte sângerόse. Doi gendarmĭ au fost omorîţĭ. Ţĕranii au năvălit în oraş, dér fură respinşĭ de armată.

Londra, 3 Maiŭ. Lui „Times“ i-se anunţă din Bloemfontein, că toţĭ caii Burilor au fost confiscaţĭ.

Londra, 3 Maiŭ. Din *Tabanehu* i-se comunică lui „Morningpost“, că Burii au prins două carĕ cu bagaje englese.

Bruxella, 3 Maiŭ. Dr. *Leyds*, care a sosit érăşĭ aicĭ, a declarat, că situaţiunea statelor bure devine numai acum *fórte seriósă.* Acum numai s'a început lupta pe viaţă şi mórte şi s'a nimicit orĭ-ce speranţă în intervenirea marilor puterĭ. Deputaţiunea Burilor nu va mai visita capitalele europene.

DIVERSE.

Poliţia Parisului. Pe timpul esposiţiei, numĕrul poliţiştilor din Paris a fost sporit cu 1100 ómenĭ. S'au organisat două trupe nouĕ, una de biciclişti, al cărei scop este apĕrarea siguranţei publice în timp de nópte, şi o altă trupă, însărcinată cu veghierea pe ţĕrmul Senei, pentru salvarea vieţii celor ce s'ar arunca în Sena. De ordinar în Paris sunt cu totul 9252 de poliţiştĭ, al căror nume oficios este „*gardien de la paix*“ (paznicii păcii). Poliţia secretă are 370 de membri. Organisarea poliţiei parisiene actuale datézā din 1800. Atuncĭ s'a înfiinţat oficiul prefecturei poliţienescĭ, care a rĕmas neschimbat până aḑĭ. Până la 1829 poliţiştii nu aveau uniformă, ci îşĭ făceau serviciul în haine civile. Ei se numiau *segent de ville.* Arma le era o bâtă sdravănă c'un globurel la cap, sabiă nu purtau decât nóptea. In 1849 poliţiştii au fost provĕḑuţĭ cu baionetă, pe al cărei mănunchiŭ erau gravate cuvintele „*la loi*“ (legea) şi dedeau ocasiă la multe glume pişcătóre. In 1870 s'a făcut o mică schimbare în organisarea poliţiei, atuncĭ au fost numiţĭ poliţiştii: *paznicii păcii.* Tot atuncĭ s'a înfiinţat şcóla de poliţiă, care şi aḑĭ jócă rol însemnat în pregătirea poliţiştilor. Dela 1870 şi până aḑĭ nu s'a întêmplat vre-o schimbare esenţială.

Alcoolismul în armata germană. Generalul Haeseler, din garnisóna Metzului (Alsacia), a luat cele mai energice mĕsurĭ pentru a combate progresele fórte caracterisate ale alcoolismului în corpul 16 de armată. Deja în 1898 el a interḑis tuturor cantinelor militare vênḑarea beuturilor alcoolice. Acum generalul a interdis şi cârciumarilor din vecinătatea casarmelor şi tuturor celor carĭ ţin stabilimente frecventate de soldaţĭ de a vinde alte beuturĭ decât bere, vin şi cafea. Debitele, carĭ nu se vor supune acestui ordin, vor fi închise imediat. Specialiştĭ fórte în curent cu viaţa militară spun, că décă alcoolismul se propagă aşa de uşor în armata germană, causa se datoresce în mare parte modului defectuos de alimentare a soldatului. Se scie în adevĕr, că soldatul german nu primesce mâncare decât odată pe ḑi, la ameaḑĭ. In schimb, i se dă ḑilnic 25—30 fenigĭ ca sĕ-şĭ procure mâncarea de séră, fiă la cantină, fie aiurea. In loc de a-şĭ procura însĕ de ale mâncărei, soldatul preferă sĕ cumpere rachiu (se vinde 1/3 séu chiar 1/2 litru pentru 30 fenigĭ). Cât privesce mâncarea, el face ce face şi-şĭ procură.

In Decemvre 1897, comisiunea bugetară înscrisese, din oficiu, 11 milióne de mărcĭ „spre a se da trupelor mâncarea de séră“. Dér acéstă inovaţiune nu găsi decât puţinĭ partisanĭ printre ofiţerĭ şi încă şi mai puţinĭ printre soldaţĭ, că ea aducea cu sine suprimarea lefei ḑilnice de 25—30 fenigĭ. Creditul depus fŭ decĭ părăsit cu aprobarea ministrului de rĕsboiŭ. De altmintrelea, cestiunea e veche. Acum câţĭ-va anĭ, cu ocasiunea unei discuţii asupra aceluiaşĭ subiect, ministrul de rĕsboiŭ de atuncĭ spusese public dela tribună: „Cestiunea mâncărei de séră nu se pune; în tóte oraşele de garnisónă, bucătărésa germană a avut totdéuna grijă de acésta“.

Istoria monumentului reginei Luisa. Clasicul monument al reginei Luisa în mausoleul din Charlottenburg, opera genială a sculptorului berlines Rauch, îşĭ are istoria sa interesantă. După-ce artistul sfîrşi schita statuei, regele Frideric Wilhelm III trimise pe Rauch la 1813 în Italia, ca acolo sĕ alégă în Carrara însu-şĭ piatra de marmoră şi apoi s'o ciopléscă în Roma. In tómna anului 1814 Rauch şĭ-a terminat lucrul sĕu artistic, statua a fost pachetată într'o ladă şi predată unei corăbii de rĕsboiŭ austriace „Alexandru Briganteur“, care sub flamura englesă plecă la drum. Tocmai pe acel timp între Anglia şi America se iscă un rĕsboiŭ, aşa că corabia, care avea flamura englesă, în drumul ei a fost prinsă de o corabiă de rĕsboiŭ americană. O corabiă englesă a alungat pe americani până la cóstele Spaniei, unde se încinse o luptă crâncenă din causa pradii. Englesii au eşit învingĕtorĭ şi astfel au luat dela Americanĭ corabia „Alexandru Briganteur“. Englesii la început n'au sciut, ce comóră preţiósă au scăpat prin învingerea Americanilor. Numai mai târḑiu aflară ei, când artistul Rauch, care pe atuncĭ petrecea în München, a cetit într'un ḑiar despre cele petrecute şi aşa lucrul a ajuns la cunoscinţa regimului engles. In iérna anului 1814 statua ajunse în stare bună la Jersey, unde a fost pusă pe bricul engles „Spy“ (Spion) şi transportată la ţĕrmurii germanĭ. In Martie 1815 statua sosi în Hamburg şi de aci a fost transportată la Charlottenburg în 10 Maiŭ 1815.

Literatură.

„*Fetele casnice*“, cor pentru trei şi patru vocĭ femeescĭ de Timoteiŭ *Popovicĭ.* Acéstă drăgălaşă composiţiă musicală se află de vênḑare la d-nul autor în Sibiiu (seminarul archiedecesan), cum şi la Tipografia „A. Mureşianu“ în Braşov. Preţul 15 cr. (plus 3 cr. porto).

Pentru economii de vite este de nepreţuit folos marele şi valorosul op **Zootechnia** sĕu cultura generală şi specială a vitelor, de *Dr. George Maior*, profesor de agricultură la şcóla superióră din Bucurescĭ (Herĕstrĕu). Deşi am anunţat încă de astă-tómnă apariţiunea acestui preţios op, el n'a străbătut până acum în părţile de dincóce de Carpaţĭ. Adĭ însĕ se găsesce în deposit la Tipografia „A. Mureşanu" în Braşov şi se póte trimite imediat orĭ cui îl cere. „*Zootechnia*" este partea a treia din „*Manual de agricultură*" al d-lui Maior, care a fost atât de călduros apreţiat din partea întregei presse române şi premiat şi din partea Academiei Române. „Zootechnia" cuprinde *779 pag. format mare 4⁰* cu 225 figurĭ şi costă 8 coróne (cu posta recomandat 8 cor. 50 banĭ). Recomandăm economilor noştri de vite acéstă bogată scriere, până adĭ singură în felul sĕu în literatura română.

Tot dela Tipografia „A. Mureşianu" se mai pot procura şi esemplare din *partea I* a Manualului: **Agrologia** sĕu „Agricultura generală", 524 pag. à 5 cor., (cu posta rec. 5 cor. 50 banĭ) — şi partea II, „**Fitotechnia**" sĕu cultura specială a plantelor cu 611 pag. şi 202 figurĭ. Preţul 8 cor., (cu posta rec. 8 cor. 50 banĭ).

Risete şi zîmbete, de *T. V. Gheaja*. După cum şi titula arată, este o carte de cuprins glumeţ; în ea se află nu mai puţin ca 254 de anecdote, păcăliturĭ şi povestirĭ glumeţe. care te fac sĕ-ţĭ mai uiţĭ de necasurile lumei şi sĕ isbucnescĭ în rîs. Preţul 30 cr.(cu posta 35 cr.)

Proprietar: ***Dr. Aurel Mureşianu.***
Redactor responsabil: ***Gregoriu Maior.***

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Maiu 1900.

Renta ung. de aur 4%	117.—
Renta de corone ung. 4%	92.35
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	121.10
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.50
Oblig. căil. fer. ung. de ost I. emis.	117.50
Bonurĭ rurale ungare 4%	92.80
Bonurĭ rurale croate-slavone	93.75
Impr. ung. cu premii	164.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Seghedin	138.75
Renta de argint austr.	98.95
Renta de hârtie austr.	98.45
Renta de aur austr.	117.45
Losurĭ din 1860.	136.20
Acţii de-ale Băncei austro-ungară	17.61
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	734.50
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	731.—
Napoleondorĭ	19.27
Mărcĭ imperiale germane	118.36
London vista	242.82½
Paris vista	96.50
Rente de corone austr. 4%	98.50
Note italiene	91.85

Cursul pieţei Braşov.

Din 4 Maiu 1900.

Bancnota rom.	Cump. 19.—	Vĕnd.	19.04
Argint român.	Cump. 18.80	Vĕnd.	18.90
Napoleond'orĭ.	Cump. 19.20	Vĕnd.	19.26
Galbenĭ	Cump. 11.20	Vĕnd.	11.30
Ruble Rusescĭ	Cump. 252.—	Vĕnd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 118.20	Vĕnd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 21.40	Vĕnd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%	100.—	Vĕnd.	101.—

Sosirea şi plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Braşov.

Valabil din 1 Maiŭ st. n. 1900.

Sosirea trenurilor în Braşov:

Dela Budapesta la Braşov:

I. Tr. acc. peste Arad la óra 5·7 m. dim.
II. Trenul de persóne la óra 8 dim.
III. Tr. accel. peste Cluşiŭ la ó. 2·9 m. p. m.
IV. Trenul mixt la óra 10·25 min. séra.

Dela Bucuresci la Braşov:

I. Trenul mixt, la óra 6.58 min. dim. (care circulă numai Vinerea dela Predeal).
II. Trenul accel. la óra 2·18 min. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 9·27 min. p. m. (din Maiu 15 — 15 Sept.)
IV. Trenul accelerat, la óra 10·14 m. séra.
V. Tren de pers. la óra 2.10 min. p. m. (din 1 Iulie, Joia şi în tóte sărbătorile).

Dela Kezdi-Oşorheiu la Braşov:

I. Trenul de persóne la óra 8·25 m. dim. (are legătură cu St.-Georgĭ, Ciuc-Sereda şi Ciuc-Gyimes).
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt, la óra 6·48 m. séra (are legătură cu Ciuc-Sereda).
IV. Tr. mixt, la óra 10·4 m. séra (dela Sf. George, în Iul. 1 — 15 Sept. în tóte sărbătorile).

Dela Zĕrnescĭ la Braşov (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 7·2 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 1·12 min. p. m.
III. Tr. mixt la óra 8·18 min. séra.

Dela Ciuc-Ghimes la Braşov:

I. Trenul de pers. la óra 8·25 m. dim.
II. Trenul de pers. la óra 1·51 m. p. m.
III. Trenul mixt la óra 6·48 min. séra
IV. Tr. mixt la óra 10·04 min. séra. (din Palanca dela Iul. 1 — 15 Sept în tóte sărbătorile).

Plecarea trenurilor din Braşov

Dela Braşov la Budapesta:

I. Trenul mixt la óra 5·8 min. dimin.
II. Tr. accel. (peste Cluşiu) la ó. 2·45 m. p. m.
III. Trenul de pers. la óra 7·48 min. séra.
IV. Tr. acc. la óra 10·26 min. séra. (Arad)

Dela Braşov la Bucurescĭ:

I. Trenul de persóne la óra 3·55 m. dim.
II. Trenul mixt la órele 11 a. m.
III. Trenul accel. la óra 2 19 min. p. m. (ce vine pe la Cluşiu).
IV. Tr. acc. la óra 5·14 m. dim. (dela Arad).

Dela Braşov la Kezdi Oşorheiu:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim. (are legătură cu Tuşnad, Ciuc-Szereda, la óra 3·20 min. nóptea.
II. Trenul mixt la óra 8·50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 m. p. m. (are legătură cu linia Tuşnad-Ciuc-Szereda).

Dela Braşov la Zĕrnescĭ (gar. Bartolomeiu).

I. Trenul mixt la óra 9·2 min. a. m.
II. Trenul mixt la óra 5 26 min. p. m.
III. Tr. mixt, la óra 9·30 min. séra.

Dela Braşov la Ciuc-Gyimes:

I. Trenul de pers. la óra 5·19 min. dim.
II. Trenul mixt la óra 8 50 min. a. m.
III. Trenul de pers. la óra 3·15 min. p. m.

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI".

Preţul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei lunĭ	3 fl. —
Pe şese lunĭ	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România şi străinătate:

Pe trei lunĭ	10 fr.
Pe şese lunĭ	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe şese lunĭ	1 fl. —
Pe trei lunĭ	50 cr.

Pentru România şi străinătate:

Pe an	8 francĭ.
Pe şese lunĭ	4 francĭ.
Pe trei lunĭ	2 francĭ.

Abonamentele se fac mai uşor şi mai repede prin **mandate postale.**

Domnii carĭ se vor abona din nou, sĕ binevoiéscă a scrie adresa lămurit şi a arăta şi posta ultimă.

Administraţiunea „Gazetei Transilvaniei".